

Sygn. akt I ACa 1215/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 7 maja 2014 r.

Sąd Apelacyjny w Katowicach I Wydział Cywilny

w składzie:

Przewodniczący :	SSA Mieczysław Brzdąk
Sędziowie :	SA Zofia Kawińska-Szwed SO del. Ewa Solecka (spr.)
Protokolant :	Anna Wieczorek

po rozpoznaniu w dniu 7 maja 2014 r. w Katowicach

na rozprawie

sprawy z powództwa J. S.

przeciwko Giełdzie (...) Spółce Akcyjnej w W.

o pozbawienie tytułu wykonawczego wykonalności

na skutek apelacji powódki

od wyroku Sądu Okręgowego w Częstochowie

z dnia 24 lipca 2013 r., sygn. akt I C 396/12

1) oddala apelację;

2) zasądza od powódki na rzecz pozwanej 5 400 (pięć tysięcy czterysta) złotych tytułem kosztów postępowania apelacyjnego.

IACa 1215/13

UZASADNIENIE

J. S. domagała się w pozwie skierowanym przeciwko Giełdzie (...) SA w W. pozbawienia w całości wykonalności tytułu wykonawczego w postaci nakazu zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. wydanego przez Sąd Rejonowy dla m.st. W. sygn. akt IINc 2910)98 .

Podaje, że pierwsze postępowanie egzekucyjne wszczęte zostało w dniu 9 listopada 2012 r. W ocenie powódki z powodu przedawnienia wynikającego z art. 125 § 1 k.c. powstała niemożność egzekwowania zobowiązania. Żądanie

pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego z dnia 17 grudnia 1998 r. znajduje oparcie w przepisie art. 840 § 1 pkt.2 k.p.c.

W odpowiedzi na pozew Giełda (...) Spółka Akcyjna w W. wniosła o oddalenie powództwa o pozbawienie wykonalności nakazu zapłaty co do wymienionej w nim należności głównej w kwocie 3.144.319,22 zł, kosztów procesu w kwocie 38.650 zł oraz odsetek ustawowych zasądzonych od kwoty kapitału za okres od dnia 31 lipca 1998 r. do dnia uprawomocnienia się nakazu zapłaty oraz od dnia 1 listopada 2009 r. do dnia zapłaty. Uznała powództwo w zakresie pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego co do odsetek ustawowych należnych od kwoty kapitału za okres od dnia następnego po dniu uprawomocnienia się nakazu zapłaty do dnia 31 października 2009 r. Pozwana zarzuciła, że na skutek złożenia wniosku o nadanie klauzuli wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. na rzecz poprzednika pozwanej Towarzystwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością, a następnie przez pozwaną, dwukrotnie doszło do przerwania biegu przedawnienia. Pozwana wskazała nadto, że postępowanie egzekucyjne przeciwko powódce toczy się jedynie co do należności głównej zasądzonej nakazem zapłaty, kosztów procesu oraz odsetek od dnia 1 listopada 2009 r. do dnia zapłaty. Pozwana nie wszczęła przeciwko powódce egzekucji co do odsetek przedawnionych, a także części nieprzedawnionych odsetek przypadających za okres przed 1 listopada 2009 r. z uwagi na znaczną kwotę zobowiązania. Cała odpowiedzialność za wszczęcie procesu spoczywa na powódce. Pozwana nie dała powodu do jego wytoczenia. Powódka miała wiedzę o bezzasadności powództwa, bowiem pozwana wezwała ją do zapłaty roszczenia zasądzonego nakazem zapłaty załączając do wezwania odpis nakazu wraz z postanowieniem o nadaniu klauzuli wykonalności.

Zaskarżonym wyrokiem Sąd Okręgowy w Częstochowie :

tytuł wykonawczy – nakaz zapłaty wydany w postępowaniu nakazowym w dniu 17 grudnia 1998 r. w sprawie IINc 2010)98 przez Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego W., któremu postanowieniem z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie (...)09 Sąd Rejonowy dla W. nadał klauzulę wykonalności na rzecz Giełdy (...)S.A. w W., na którą przeszło uprawnienie z wierzycieli (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. oraz Towarzystwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., pozbawił wykonalności w zakresie odsetek ustawowych za okres od dnia 6 stycznia 1999 r. do dnia 31 października 2009 r., oddalił powództwo w pozostałej części oraz zasądził od powódki na rzecz pozwanej koszty zastępstwa procesowego.

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

Nakazem zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. wydanym w postępowaniu nakazowym w sprawie II Nc 2910)98 Sąd Rejonowy dla miasta stołecznego W. nakazał pozwanym M. K. (1), A. S., M. K. (2) i powódce J. S. aby zapłacili solidarnie (...) Spółce z ograniczoną odpowiedzialnością w W. kwotę 3.144.319,22 zł z ustawowymi odsetkami do dnia 31 lipca 1998 r. do dnia zapłaty wraz z wynagrodzeniem adwokackim w kwocie 12.000 zł i kosztami sądowymi w kwocie 26.650 zł. Odpis powyższego nakazu zapłaty powódka, nosząca obecnie nazwisko W. S. otrzymała w dniu 29 grudnia 1998 r.

W dniu 21 sierpnia 2008 r. Towarzystwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością w W. wniosło o nadanie powyższemu nakazowi zapłaty klauzuli wykonalności na swoją rzecz podając, że w dniu 12 maja 2008 r. nabyło wierzytelność określoną w nakazie na podstawie umowy przelewu zawartej z pierwotnym wierzycielem (...) Spółką z ograniczoną odpowiedzialnością w W.. Postanowieniem z dnia 24 lutego 2009 r. wydanym w sprawie VICO 1105)08 Sąd Rejonowy dla W. nadał nakazowi zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. klauzulę wykonalności na rzecz Towarzystwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., na którą przeszło uprawnienie wierzyciela (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.. Postanowieniem z dnia 28 grudnia 2009 r. wydanym w sprawie ICO 2303/09 Sąd Rejonowy dla W. uwzględniając złożony w dniu 11 września 2009 r. wniosek pozwanej Giełdy (...) Spółki Akcyjnej w W. nadał na jej rzecz klauzulę wykonalności nakazowi zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. przyjmując, że na pozwaną przeszło uprawnienie poprzednich wierzycieli tj. (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W. oraz Towarzystwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W.. Wnioskiem z dnia 29 października 2012 r. pozwana wystąpiła do komornika sądowego przy Sądzie Rejonowym w M. o wszczęcie postępowania egzekucyjnego wobec

powódki J. S. w celu wyegzekwowania kwoty 3.144.319,22 zł wraz z ustawowymi odsetkami do dnia 1 listopada 2009 r. do dnia zapłaty, kwoty 38.650 zł tytułem kosztów procesu wynikającej z nakazu zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. w sprawie IINc 2910/98.

Sąd Okręgowy stwierdził, że spór między stronami sprowadzał się do tego, czy roszczenie objęte przedmiotowym tytułem wykonawczym, na podstawie którego toczy się obecnie postępowanie egzekucyjne przeciwko powódce, uległo przedawnieniu, czyli czy spełniona została wymieniona w art. 840 § 1 pkt. 2 k.p.c. przesłanka żądania pozbawienia wykonalności tytułu wykonawczego w postaci wystąpienia po powstaniu tytułu wykonawczego zdarzenia, wskutek którego zobowiązanie nie może być egzekwowane. Pozwana, poza uznaniem żądania powódki w ograniczonym zakresie, zarzutowi powyższemu zaprzeczała.

Powołując się na treść art. 125 k.c. Sąd I instancji wskazał, że nakaz zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. wydany przez Sąd Rejonowy dla m.st. W. sygn. akt IINc 2910/98, stał się prawomocny wobec powódki z dniem 6 stycznia 1999 r. Termin przedawnienia roszczenia wynikającego z nakazu rozpoczął swój bieg w dniu 6 stycznia 1999 r. i w odniesieniu od roszczenia głównego wynosił 10 lat, a w odniesieniu do odsetek ustawowych 3 lata. Sąd Okręgowy przychylił się do stanowiska wyrażonego w uchwale Sądu Najwyższego z dnia 16 stycznia 2004 r. III CZP 101/03 i przyjął, że wniosek o nadanie tytułowi egzekucyjnemu klauzuli wykonalności przerywa bieg przedawnienia (art.123 ust. 1 k.c.).

W tej sytuacji dziesięcioletni termin przedawnienia roszczenia głównego wynikającego z nakazu zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. wydanego przez Sąd Rejonowy dla m.st.W.sygn. akt IINc 2910/98, który rozpoczął swój bieg w dniu 6 stycznia 1999 r. został przerwany w dniu 21 sierpnia 2008 r. na skutek złożenia przez wierzyciela - Towarzystwo (...) Spółkę z ograniczoną odpowiedzialnością, na którego na podstawie umowy przelewu z dnia 12 maja 2008 r. przeszło uprawnienie pierwotnego wierzyciela powódki (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością w W., wniosku o nadanie nakazowi klauzuli wykonalności. Na skutek złożenia powyższego wniosku, postanowieniem z dnia 24 lutego 2009 r. nakazowi zapłaty nadana została klauzula wykonalności na rzecz Towarzystwa (...) Spółki z ograniczoną odpowiedzialnością. Termin przedawnienia ponownie rozpoczął bieg (art. 124 k.c.) z dniem 24 lutego 2009 r. i ponownie został przerwany na skutek złożenia przez pozwaną w dniu 11 września 2009 r. wniosku o nadanie klauzuli wykonalności przeciwko powódce, w wyniku czego zapadło postanowienie z dnia 28 grudnia 2009 r. w sprawie ICo 2303/09. Powyższe oznacza, że roszczenie główne wynikające z nakazu zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. nie uległo przedawnieniu i może być dochodzone przez pozwaną.

Inaczej przedstawia się możliwość egzekwowania odsetek ustawowych zasądzonych powyższym nakazem zapłaty, których termin przedawnienia wynosi 3 lata. W świetle powyższych rozważań przedawnieniu uległo roszczenie o odsetki ustawowe należne od świadczenia głównego orzeczonego nakazem zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. za okres od dnia 6 stycznia 1999 r. do dnia 21 sierpnia 2008 r. Po przerwie bieg przedawnienia roszczenia o odsetki rozpoczął się ponownie od dnia 24 lutego 2009 r., ponownie został przerwany w dniu 11 września 2009 r., kolejny raz rozpoczął bieg w dniu 28 grudnia 2009 r. i ponownie został przerwany w dniu 9 listopada 2012 r. poprzez złożenie przez pozwaną wniosku egzekucyjnego.

W tej sytuacji Sąd Okręgowy uznał, że zasługiwało na uwzględnienie żądanie powódki pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności co do odsetek ustawowych należnych od kwoty kapitału za okres od dnia 6 stycznia 1999 r. do dnia 31 października 2009 r.

W odpowiedzi na pozew pozwana uznała roszczenie powódki w tej części. Powódka przegrała proces w części, w jakiej jej powództwo zostało oddalone i obciążenie jej obowiązkiem zwrotu pozwanej kosztów zastępstwa procesowego w tym zakresie uzasadniał przepis art. 98 k.p.c. W odniesieniu do tej części powództwa, które zostało uwzględnione, Sąd obciążył powódkę obowiązkiem zwrotu kosztów poniesionych przez pozwaną na mocy art. 101 k.p.c.

Apelację od powyższego orzeczenia wniosła powódka, zaskarżając go w punkcie 2 i 3, wnosząc o uchylenie wyroku i uwzględnienie powództwa, względnie przekazanie sprawy do ponownego rozpoznania Sądowi Okręgowemu, a także

o zasądzenie od pozwanego na rzecz powoda kosztów postępowania w tym kosztów zastępstwa procesowego za I i II instancję według norm przepisanych.

Powódka zarzuciła :

1) naruszenie prawa materialnego a konkretnie przepisu art. 125 Kc w zw z art. 123 Kc poprzez nieprawidłową jego wykładnię i niezasadne przyjęcie, że wystąpienie z wnioskiem o nadanie klauzuli wykonalności powoduje przerwanie biegu 10 letniego okresu przedawnienia, która to wykładnia pozostaje w sprzeczności z brzmieniem w/w przepisu, w myśl którego bieg terminu przedawnienia ulega przerwaniu przez czynność przed sądem lub innym organem powołanym do rozpoznawania spraw lub egzekwowania roszczeń danego rodzaju albo przed sądem polubownym, przedsięwziętą bezpośrednio w celu dochodzenia lub ustalenia albo zaspokojenia lub zabezpieczenia roszczenia.

2) naruszenie przepisów postępowania a konkretnie art. 328 § 2 Kpc poprzez nie zamieszczenie w uzasadnieniu orzeczenia podstawy prawnej rozstrzygnięcia.

Pozwana wniosła o oddalenie apelacji i zasądzenie kosztów postępowania apelacyjnego .

Sąd Apelacyjny zważył :

Apelacja była niezasadna .

Stan faktyczny sprawy był bezsporny. Nie budziło także wątpliwości , iż upływ terminu przedawnienia roszczenia stwierdzonego prawomocnym orzeczeniem sądu stanowi zdarzenie, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane , w rozumieniu art. 840 § 1 pkt. 2 kpc , uzasadniające żądanie dłużnika pozbawienia tytułu wykonawczego wykonalności. Pozwana przyznała, że część roszczenia uległa przedawnieniu i w tym zakresie uznała powództwo .

Rozstrzygnięcie kwestii zasadności pozostałej części żądania pozwu zależne było w tej sytuacji od oceny , czy przez złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu dochodzi do przerwania biegu przedawnienia. Zaskarżone rozstrzygnięcie wydane zostało w wyniku uznania przez Sąd I instancji , że wymieniona czynność przerwe bieg przedawnienia powoduje. Ten właśnie pogląd Sądu został zakwestionowany przez powódkę w apelacji , jednakże argumentacja skarżącej zmierzająca do wykazania , że do przerwania przedawnienia nie doszło , była chybiona.

Nie można podzielić zarzutu o rzekomej wadliwości uzasadnienia zaskarżonego wyroku , która polegać by miała zdaniem powódki na tym , że Sąd Okręgowy po przywołaniu poglądu Sądu Najwyższego wyrażonego w uchwale z dnia 16 stycznia 2004 r. III CZP 101/03 (OSNC 2005/4/58), iż wniosek o nadanie klauzuli wykonalności bankowemu tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia, co odnosi się do każdego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności bez względu na to, czy dotyczy on sądowego czy pozasądowego tytułu egzekucyjnego , ograniczył się następnie do stwierdzenia, że tenże pogląd Sądu Najwyższego podziela . Wbrew wywodom apelacji, w szczególnych okolicznościach niniejszej sprawy nie było potrzeby wyjaśniania przez Sąd , dlaczego pogląd prawny wyrażony w innej sprawie uważa za adekwatny dla sprawy rozpoznawanej. Stan faktyczny był bezsporny , a zgodnie z zacytowaną wyżej uchwałą Sądu Najwyższego ocena , czy wniosek o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia odnosiła się do każdego wniosku o nadanie klauzuli wykonalności , czyli także wniosku dotyczącego sądowego tytułu egzekucyjnego , jak w niniejszym przypadku. Nie zachodziły żadne inne rozbieżności natury faktycznej pomiędzy obu przedmiotowymi sprawami , które mogłyby budzić wątpliwości co ich analogiczności, uzasadniającej przyjęcie , że pogląd prawny Sądu Najwyższego jest miarodajny dla rozstrzygnięcia sprawy niniejszej .

Sąd Okręgowy nie pominął w swych rozważaniach tego , iż w przeszłości w doktrynie i orzecznictwie prezentowana była odmienna ocena przedmiotowego problemu. Prawidłowo jednak wskazał Sąd , że obecnie pogląd o tym , iż złożenie wniosku o nadanie klauzuli wykonalności tytułowi egzekucyjnemu przerywa bieg przedawnienia jest dominujący w judykaturze i zyskał powszechną aprobatę (por. wyrok Sądu Najwyższego z 12 stycznia 2012 r. , IICSK 203/11 , LEX

nr 1125087, wyrok Sądu Najwyższego z 5 listopada 2004 r. , IICK 478/03 , LEX nr 359477, wyrok Sądu Najwyższego z 17 grudnia 2004 r. , IICK 276/04 , LEX nr 284135). Podziela go także Sąd Apelacyjny . Prowadziło to do uznania, że zaskarżony wyrok jest słuszny , gdyż stanowi wynik trafnie dokonanych ustaleń i właściwie zastosowanych przepisów prawa materialnego .

Jak słusznie podniósł Sąd Najwyższy w przywołanych wyżej orzeczeniach , wcześniejsze stanowisko judykatury nawiązujące do wymagania „bezpośredniości czynności” oparte było na znaczeniu powyższego sformułowania wskazanym w słownikach języka polskiego z pominięciem celu jego wprowadzenia oraz funkcji, jakie spełnia możliwość przerwania przedawnienia. W pełni przekonująca jest także , zdaniem Sądu Apelacyjnego w składzie rozpoznającym niniejszą apelację , argumentacja Sądu Najwyższego, że zaliczenie nadania klauzuli wykonalności do kategorii czynności "przygotowawczej" i odmówienie jej przymiotu "działania bezpośredniego" byłoby sprzeczne z istotą sądowego dochodzenia roszczeń i zaspokajania ich w drodze egzekucji, charakteryzującego się określoną w ustawach sekwencją czynności stron oraz organów wymiaru sprawiedliwości i egzekucyjnych.

Wniosek o nadanie klauzuli wykonalności stanowi przecież - poza przypadkami nadawania takiej klauzuli z urzędu - *conditio sine qua non* zaspokojenia roszczenia. Do czasu ukończenia postępowania wywołanego tym wnioskiem, uprawniony nie może podjąć innej czynności mogącej też przerwać bieg przedawnienia. Stąd złożenie tego wniosku nie tylko powoduje przerwanie biegu przedawnienia, ale też jego zawieszenie aż do czasu ukończenia postępowania wywołanego tym wnioskiem (art. 124§2 k.c.). Sąd Najwyższy zaznaczył, że uregulowanie to odpowiada fundamentalnemu założeniu instytucji przedawnienia, według którego termin przedawnienia nie może biec, jeżeli uprawniony nie ma możliwości realizowania roszczenia (por. postanowienia Sądu Najwyższego z dnia 9 maja 2003 r., V CK 13/03 i V CK 24/03 (niepubl.), oraz uchwałę składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 31 stycznia 2002 r., III CZP 72/01, OSNC 2002/9/107).

Wszystkie powyższe rozważania i wnioski odnoszą się także do stanu faktycznego niniejszej sprawy . Każdy z dwóch kolejnych następców prawnych pierwotnego wierzyciela z nakazu zapłaty z dnia 17 grudnia 1998 r. wydanego przez Sąd Rejonowy dla m.st. W., sygn. akt IINc 2910/98 musiał uzyskać postanowienie sądu o nadaniu klauzuli wykonalności na rzecz nowego wierzyciela , po przejściu uprawnień (art. 788 § 1 kpc). Była to czynność niezbędna , bez której wszczęcie egzekucji przez nowego uprawnionego nie byłoby możliwe . Do czasu rozpoznania ich wniosków ani Towarzystwo (...) Spółka z ograniczoną odpowiedzialnością, ani pozwana nie miały możliwości podjęcia działań egzekucyjnych przeciwko powódce. Równocześnie , właśnie te wnioski były początkiem ciągu czynności zmierzających do egzekwowania przedmiotowego nakazu zapłaty , które to czynności musiały następować po sobie we właściwej kolejności . Nie można zatem przyjąć , że wystąpienie o nadanie klauzuli wykonalności nie było czynnością przedsięwziętą bezpośrednio w celu zaspokojenia roszczenia w rozumieniu art. 123 § 1 pkt. 1 kc , skoro celem tego działania było zaspokojenie pozwanej i była to czynność bezpośrednio skutkująca otwarciem prawnej możliwości wszczęcia egzekucji sądowej .

A zatem , skoro prawidłowo ustalonym zostało, że na skutek przerwania biegu przedawnienia nie zaistniała (w stosunku do przeważającej części roszczenia) przesłanka z art. 840 § 1 pkt. 2 kpc w postaci zdarzenia, wskutek którego zobowiązanie wygasło albo nie może być egzekwowane , powództwo słusznie zostało w tym zakresie oddalone , zaś przeciwne wywody apelacji były niezasadne i nie mogły odnieść skutku . Wobec powyższego apelacja podlegała oddaleniu . Orzeczono więc jak w sentencji , na mocy art. 385 kpc. O kosztach postępowania apelacyjnego rozstrzygnięto na zasadzie art. 98 kpc oraz § 6 pkt.7 w zw. z § 12 ust. 1 pkt. 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności radców prawnych oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów pomocy prawnej udzielonej przez radcę prawnego ustanowionego z urzędu (t.j.Dz.U.z 2013 r., poz. 490).